

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 211/21
Luksemburg, 25 listopada 2021 r.

Wyrok w sprawie C-289/20
IB (Zwykły pobyt małżonka – Rozwód)

Jurysdykcja sądowa do rozpoznania pozwu lub wniosku o rozwód: Trybunał wyjaśnił znaczenie i zakres pojęcia „zwykłego pobytu” małżonka

Takie pojęcie oznacza, że małżonek, pomimo iż dzieli swoje życie między dwa państwa członkowskie, może posiadać tylko jedno miejsce zwykłego pobytu

IB, będący obywatelem francuskim i FA, będąca obywatelką irlandzką, zawarli związek małżeński w Irlandii w 1994 r. Mają oni troje obecnie pełnoletnich dzieci. W 2018 r. IB wniósł pozew o rozwód do tribunal de grande instance de Paris (sądu wielkiej instancji w Paryżu, Francja). Ponieważ sąd ten stwierdził, że nie jest właściwy miejscowo do orzekania w przedmiocie rozwodu, IB wniósł sprawę do cour d'appel de Paris (sądu apelacyjnego w Paryżu, Francja). Sąd ten ma dokonać oceny jurysdykcji tribunal de grande instance de Paris (sądu wielkiej instancji w Paryżu) w świetle miejsca zwykłego pobytu IB, zgodnie z rozporządzeniem Bruksela II bis¹. Zaznaczył on w szczególności w tym względzie, że liczne okoliczności wskazują na osobistą i rodzinną więź IB z Irlandią, gdzie mieszkał od 1999 r. wraz z żoną i dziećmi. Zauważył jednak również, że od kilku lat IB powracał co tydzień do Francji, gdzie ustanowił on centrum swoich interesów zawodowych. Sąd ten uważa zatem, że IB faktycznie miał dwa miejsca pobytu, jedno w tygodniu ustanowione dla celów zawodowych w Paryżu, zaś drugie, w pozostałym czasie - z małżonką i dziećmi w Irlandii.

To właśnie w tym kontekście cour d'appel de Paris (sąd apelacyjny w Paryżu) skierował sprawę do Trybunału w celu ustalenia sądów mających jurysdykcję do orzekania w przedmiocie rozwodu IB i FA, na podstawie art. 3 ust. 1 lit. a) rozporządzenia Bruksela II bis. W szczególności zwrócił się on do Trybunału z pytaniem, czy małżonek, który dzieli swoje życie między dwa państwa członkowskie, może mieć zwykły pobyt w tych dwóch państwach członkowskich, co oznacza, że sądy tych dwóch państw członkowskich posiadają jurysdykcję do orzekania w przedmiocie rozwodu.

W swoim wyroku Trybunał wyjaśnił pojęcie „zwykłego pobytu” małżonka i orzekł, że małżonek ów, nawet jeśli dzieli swoje życie między dwa państwa członkowskie, może mieć tylko jedno miejsce zwykłego pobytu w rozumieniu art. 3 ust. 1 lit. a) rozporządzenia Bruksela II bis.

Ocena Trybunału

Wobec braku definicji pojęcia „zwykłego pobytu” w rozporządzeniu Bruksela II bis lub wyraźnego odesłania do prawa państw członkowskich w tym zakresie, Trybunał stwierdził, że pojęcie to należy interpretować w sposób autonomiczny i jednolity. Zauważył on w szczególności, że ani art. 3 ust. 1 lit. a) rozporządzenia Bruksela II bis, ani żaden inny przepis tego rozporządzenia nie stanowi, że dana osoba może mieć jednocześnie kilka miejsc zwykłego pobytu lub zwykły pobyt w kilku miejscach. Taki pluralizm mógłby zaszkodzić pewności prawa, utrudniając określanie z wyprzedzeniem sądów mogących orzekać w przedmiocie rozwodu, oraz ustalenie przez sąd, do którego wniesiono sprawę, własnej jurysdykcji.

¹ Rozporządzenie Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylające rozporządzenie (WE) nr 1347/2000 (Dz.U. 2003, L 338, s. 1, „rozporządzenie Bruksela II bis”).

Następnie, opierając się na swoim orzecznictwie dotyczącym zwykłego pobytu dziecka², Trybunał stwierdził, że pojęcie „zwykłego pobytu”, dla celów ustalenia jurysdykcji w sprawach dotyczących rozwiązania związku małżeńskiego, charakteryzuje się, co do zasady, dwoma elementami, a mianowicie, z jednej strony, zamiarem zainteresowanego ustanowienia zwykłego ośrodka swoich interesów życiowych w określonym miejscu, a z drugiej strony, obecnością przejawiającą się wystarczającym stopniem stabilności na terytorium danego państwa członkowskiego.

Zatem małżonek, który powołuje się, jako powód czy wnioskodawca, na jurysdykcję sądów państwa członkowskiego swojego zwykłego pobytu, na podstawie art. 3 ust. 1 lit. a) rozporządzenia Bruksela II bis, powinien konieczności przenieść miejsce swojego zwykłego pobytu na terytorium państwa członkowskiego innego niż państwo poprzedniego miejsca pobytu małżonków. Powinien on zatem wyrazić zamiar ustanowienia zwykłego ośrodka swoich interesów życiowych w tym innym państwie członkowskim oraz dowieść, że jego obecność w tym państwie członkowskim wykazuje wystarczający stopień stabilności.

W tym kontekście Trybunał podkreślił szczególne okoliczności związane z ustaleniem miejsca zwykłego pobytu małżonka. Zatem, w sytuacji gdy dany małżonek decyduje się osiedlić w innym państwie członkowskim z powodu kryzysu małżeńskiego, zachowuje on swobodę utrzymywania więzi społecznych i rodzinnych w państwie członkowskim poprzedniego miejsca pobytu małżonków. Ponadto środowisko osoby dorosłej jest bardziej zróżnicowane niż środowisko dziecka, składa się na nie szerszy zakres działań i różnorodnych interesów, i nie można wymagać, aby były one skoncentrowane na terytorium jednego państwa członkowskiego.

W świetle tych rozważań Trybunał doszedł do wniosku, że chociaż dany małżonek może jednocześnie posiadać kilka miejsc pobytu, to w danym momencie może on mieć tylko jedno miejsce zwykłego pobytu w rozumieniu art. 3 ust. 1 lit. a) rozporządzenia Bruksela II bis. W związku z tym, jeżeli małżonek dzieli swoje życie między dwa państwa członkowskie, jedynie sądy państwa członkowskiego, na terytorium którego znajduje się to miejsce zwykłego pobytu, posiadają jurysdykcję do orzekania w przedmiocie wniosku o rozwiązanie związku małżeńskiego. Do sądu krajowego należy zweryfikowanie, na podstawie wszystkich okoliczności faktycznych właściwych dla danej sprawy, czy terytorium państwa członkowskiego, z którego pochodzi ten sąd, odpowiada, w rozumieniu art. 3 ust. 1 lit. a) rozporządzenia Bruksela II bis, miejscu, do którego IB przeniósł miejsce swojego zwykłego pobytu.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

² Zobacz zwłaszcza wyrok z dnia 28 czerwca 2018 r., HR, [C-512/17](#), EU:C:2018:513.